

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

39. TÝDEN (25.9.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Na mladé cibuli mohou škodit třásněnky přeletující ze sklizených porostů. Pokračuje žír drátovců. Na brukvovité zelenině škůdců ubývá, k překročení prahu škodlivosti dochází pouze na některých pozemcích. Více škůdců je v mladých porostech řepky, kterým dávají přednost. Molice začíná postupně přeletovat na zimní hostitele. Pokračuje slabá migrace mšic, zakládají minikolonie. Na zahrádkách může být situace odlišná, škodí druhy, které jsou na polích vzácné.

Brukvovitá zelenina - s postupujícím podzimem ubývá škůdců na zelenině, kteří dávají přednost mladé řepce, ale i nadále je třeba s nimi počítat. Na všech lokalitách zůstává nejpočetnější molice, která postupně přelétá na zimní hostitele, přesto jí je v porostech dostatek. Lokálně mohou škodit dřepčici, housenky zápředníčka, bělásků, můr (početnost můry kapustové se zvyšuje - objevují se škody na cukrovce), v hlávkách zelí jsou třásněnky. Přilétají samice mšice zelné, někde již malé kolonie, m. broskvoňové je méně, počasí je zatím příznivé, při nedostatku užitečných organismů se mohou namnožit (v závislosti na době sklizně).

Ostatní zelenina - lokálně škodí třásněnky na mladé cibuli s několika listy, vzházející cibule s jedním tenkým listem pro ni není zatím atraktivní. Probíhá podzimní žír drátovců, kteří mohou poškodit brambory a další podzemní části rostlin. V závislosti na srážkách může škodit pochmurnatka, monitorovat výskyt dospělců na žlutých lepových deskách. Na okrajích mohou škodit plzáci. Na paprikách se mohou přemnožit mšice. Na mrkvi a celeru občas miny vrtalek, na celeru i vrtulí. V listech řepy a špenátu vzácně miny květilky řepné.

Riziková: molice, dřepčici, drátovci, zápředníček, housenky, třásněnky, mandelinky

Molice vlašovičnicková

- hezké počasí jí vyhovuje, přeletuje mezi porosty a s nižší intenzitou ochrany může založit silnou populaci, která se bude líhnout ve skladech nebo na prodejnách. Začíná postupná migrace na zimní hostitele.

Monitoring - dospělci a vajíčka na spodní straně listů, při masovém přeletu jsou dospělci všude v krajině.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců. U molice je důležité ošetřit co největší plochu spodní části listů, nekvalitní ošetření (např. nevhodné trysky s velkými kapkami) rozhoduje o odlišnostech v napadení sousedících porostů různých pěstitelů.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- většinou pod prahem škodlivosti, ale s ohledem na pěkné počasí mohou během několika dní poškodit listy.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Za vysokých teplot je nižší účinnost přípravků, mechanickou bariérou je zakrytí sítěmi. Ponechání výdrolu řepky a výsev hořčice (meziplodiny) na pozemcích, kde se nepěstuje brukvovitá zelenina, odláká část dospělců od porostů zelenin.

Drátovci

- probíhá podzimní perioda škodlivého výskytu, dle počasí až do konce října.

Monitoring - půdní výkopky nebo vyrýpnout rostlinu i se zeminou. Ve sklizených

bramborech a kořenové zelenině provrtané dírkou, někdy s drátovci uvnitř.

Ochrana - citlivé plodiny (brambory, kořenová zelenina...) z pozemků s drátovci sklídit přednostně co nejdříve, čím déle zůstanou na pozemku, tím vyšší bude procento škod.

Zápředníček polní

- na brukvovité zelenině většinou slabý výskyt, častější na řepkách.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují dospělci v porostu. V letošním roce přetrvává z neznámých důvodů podprůměrná účinnost feromonových lapáků (početnost neodpovídá pozorovaným dospělcům v porostech ani poškození rostlin).

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Bělásek řepový

- housenky i vajíčka jednotlivě; škodlivost na podzim vzrůstá z důvodu nižší intenzity ochrany proti jiným škůdcům, která citlivé housenky běláška reguluje. Škodí především v hlávkách zelí a kapusty, kdy 1 housenka poškodí 1 hlávkou.

Monitoring - zelenožlutá vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, housenky jsou zelené se žlutými tečkami na boku, tělo je pokryté drobnými, hustými chloupky. Místo žíru se pozná podle trusu na listech a v paždí listů.

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Housenky můr

- může škodit více druhů, na sledovaných lokalitách se vyskytují vzácně (letos je výskyt podprůměrný), ale na řepkách se vyskytují housenky můry gama, můry kapustové (škodí až do konce října - též na salátové řepě a cukrovce)

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí.

Mšice zelná

- pokračuje přilet samic, objevují se první pidikolonie.

Monitoring - okřídlení i bezkřídlí jedinci na spodní straně listů nebo ukryté v hlávkách, pokrytí šedým voskovým ojiněním.

Ochrana - většinou regulovány ochranou proti dalším škůdcům, částečně i užitečnými organismy. Mšice ukryté v hlávkách kontaktní přípravky nezasáhnou.

Třásněnky

- dospělci i nymfy začínají škodit na mladé cibuli s několika listy, suché a teplé počasí jí

vyhovuje, škodlivost bude vzrůstat. Vzešlá cibule s jedním listem pro ně není zpravidla atraktivní, do ní se nastěhují až později. Na brukvovitou zeleninu přilétají noví jedinci, kteří mohou pronikat do hlávek zelí, kde se v místě sání tvoří nádorky.

Monitoring - tmaví i světlí dospělci a nymfy jsou volně na listech, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny. Ochrana cílena na další druhy škůdců brukvovité zeleniny většinou reguluje i třásněnku.

Mandelinka bramborová

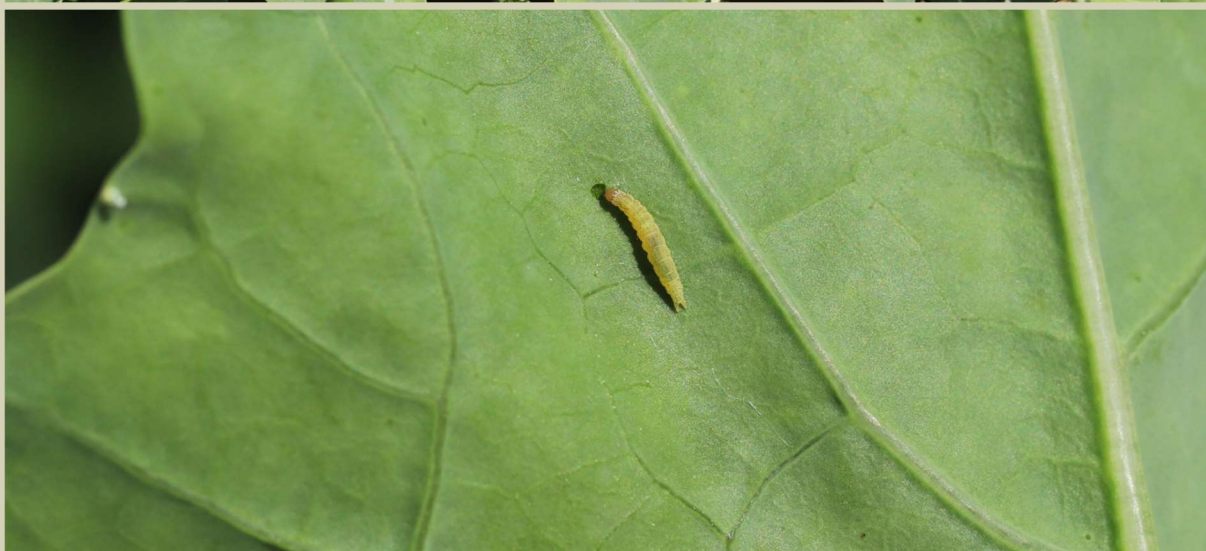
- sledování ukončeno, škodit může po celé letní období.

Užitečné organismy

- na lokalitách se mšicemi jsou občas larvy a kukly pestřenek, mšicomaři a jejich hyperparazitoidi, larvy dravých bejlo morek. V porostech se záplodníčkem se vyskytují lumci rodu *Diadegma*.

Pod listy hlávek zelí zůstávají aktivní trásněnky (vlevo), ale najdou se tam i další organismy - larva pestřenky a roztoč

Poškození a housenek záprředníčka je na sledovaných lokalitách málo

Naletující mšice zelné zakládají minikolonie

Miny na listech celeru. Vlevo vrtule celerová, vpravo vrtalka.

Pokračuje škodlivost drátovců

Na paprikách se během krátké doby přemnožila mšice